

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
БЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТАДЖИКСЬКИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. ШІРИНШО ШОХТЕМУР (Республіка Таджикистан)
НАЦІОНАЛЬНИЙ БОТАНІЧНИЙ САД ім. А.А. ЧЕБОТАРУ (Республіка Молдова)
ІНСТИТУТ ГЕНЕТИКИ, ФІЗІОЛОГІЇ ТА ЗАХИСТУ РОСЛИН (Республіка Молдова)
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ДЕНДРОЛОГІЧНИЙ ПАРК «ОЛЕКСАНДРІЯ» НАНУ

МАТЕРІАЛИ

**III Міжнародної науково-практичної
конференції**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, ШЛЯХИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ ЛАНДШАФТНОЇ АРХІТЕКТУРИ,
САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА,
УРБООКОЛОГІЇ ТА ФІТОМЕЛІОРАЦІЇ**

21 вересня 2023 року, м. Біла Церква

Біла Церква – 2023

УДК 712:502.17(063)

Актуальні проблеми, шляхи та перспективи розвитку ландшафтної архітектури, садово-паркового господарства, урбоекотології та фітомеліорації: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (Біла Церква, 21 вересня 2023 р.). – Біла Церква: БНАУ, 2023. – 101 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р. екон. наук
Варченко О.М., д-р. екон. наук
Мірзосєв Т. К., канд. с.-г. наук
Бойко Н.С., канд. біол. наук
Ключевич М. М., д-р. с.-г. наук
Шумик М. І., канд. біол. наук
Хахула В.С., канд. с.-г. наук
Роговський С.В., канд. с.-г. наук
Крупа Н.М., канд. біол. наук
Жихарева К.В.
Струтинська Ю.В.

Відповідальні за випуск: **Олешко О.Г.**, канд. с.-г. наук, **Марченко А.Б.**, д-р. с.-г. наук.

До збірника ввійшли матеріали і тези доповідей, подані учасниками III Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми, шляхи та перспективи розвитку ландшафтної архітектури, садово-паркового господарства, урбоекотології та фітомеліорації» (21 вересня 2023 року, Білоцерківський національний аграрний університет) до Організаційного комітету. Тексти публікуються в авторській редакції. За науковий зміст і якість поданих матеріалів відповідають автори.

Ел. адреса: <https://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/27>

©БНАУ

16. Остапєць Т. А. Вивчення господарсько-цїнних ознак селекцїйних номерів рїзних видїв кострицї. Перспективнї напрями та їнновацїйнї досягнення аграрнї науки: матерїали Всеукраїнськї науково-практичнї їнтернет-конференцї, присвяченї 145-рїччю вїд заснування кафедри ботанїки та захисту рослин. (м. Херсон, Херсонськї державнї аграрнї унїверситет, 24 травня 2019). Херсон, 2019. С. 156–158.

17. Остапєць Т. А. Цитоплазматичне успадкування кольору листкової пластинки у видїв костриць. *«Конкурентностепроможне насїння – стабїльний урожай»*: збїрник матерїалїв конференцїї (м. Полтава, Полтавська державна аграрна академїя НААН, 30–31 сїчня 2013). Полтава, 2013. С. 103.

18. Прокопчук В. М. Перспективи використання в озелєненнї Винниччини декоративних видїв злаково-духмяних трав. Сїльське господарство та лїсївництво: журнал науково-виробничого та навчального спрямування. 2019. № 13. С. 184–194.

19. Сердюк М. А., Сердюк О. М., Шкура О. В., Новї сорти низових злакових трав: зб. наук. пр. ННЦ «Інститут землеробства УААН». 2008. Вип. 2. С. 110–120.

20. Соловей Д. С. Оцїнка декоративностї загальної композицїї саду «Нової Хвилї» на основї принципу золотого сїчення. Лїсове і садово-паркове господарство. № 5. 2015. <http://ejournal.studnubip.com/zhurnal-5/ukr/solovej-d-s/>.

21. Сурган О. В. Інтродукцїя та використання декоративних злакїв в Україні. Сучаснїй стан і перспективи розвитку ландшафтнї архїтектури, садово-паркового господарства, урбоекологїї та фїтомелїорацїї: матерїали Мїжнароднї науково-практичнї конференцїї (Львїв, 4–5 квітня 2019 р.). Львїв: НЛТУ України, 2019. С. 180–181.

22. Трунов О. П., Булат А. Г., Скаковськї С. І. Можливостї використання рослин роду *Pennisetum Richard ex Persoon* в озелєненнї Пївденного Сходу України. Науковїй вїсник НЛТУ України. 2016. Вип. 216. С. 28–32.

23. Формування та збереження генетичного рїзноманїття кормових і газонних трав у Передкарпаттї: метод. рек. / Г. С. Коник та їн. Оброшино: [б. в.], 2015. 51 с.

24. Шкура О. В., Рахметов Д. Б. Аналїз генофонду газонних трав та вїдбїр перспективних видїв за показниками продуктивностї і декоративностї. Інтродукцїя рослин. 2011. № 2. С. 79–85.

25. Щербакова Т. О. Сезоннїй ритм розвитку багаторїчних декоративних злакїв при їнтродукцїї в Лїсостепу та на Полїссї України. Інтродукцїя рослин. 2017. Т. 3(75). С. 41–49.

26. Щербакова Т. О., Рахметов Д. Б. Біологїчнї особливостї сортїв декоративних рослин родини *Тонконоговї*, їнтродукованих у Нацїональному ботанїчному саду їменї М.М. Грїшка НАН України. *Plant Varieties Studying and Protection*. 2018. Т. 14. № 2. С. 153–159.

УДК 712.41

ГОНЧАРЕНКО Я.В., канд. біол. наук, доцент

СОКОЛЬНИК А.А., здобувач вищїї освїти

Харківськїй нацїональний унїверситет мїського господарства їм. О.М. Бекетова
yanina.honcharenko@kname.edu.ua

ПРОБЛЕМИ ОЗЕЛЕНЕННЯ УРБАН-ПАРКІВ

Розглянуто проблему озелєнення урбан-паркїв, якї є новим поняттям в системї зелених насаджень України. Проаналїзовано їхнє значення в розрїзї Нацїональної програми «Здорова Україна» та проєкту «Активнї паркї». Проведено їнвентаризацїю зелених насаджень урбан-парку на бульварї Юр'єва. Визначено зменшення площї озелєнення, вїдсутнїсть впорядкованостї розмїщення рослин на територїї і невїдповїднїсть асортименту їснуючим вимогам до спортивних паркїв.

Ключовї слова: урбан-паркї; озелєнення; зеленї насадження.

Honcharenko Y., Sokolnik A.
Kharkiv National Academy of Municipal Economy

PROBLEMS OF GREENING OF URBAN-PARKS

Abstract. The problem of greening urban parks, which are a new concept in the system of green spaces of Ukraine, is considered. Their importance in the context of the National Program "Healthy Ukraine" and the "Active Parks" project is analyzed. An inventory of green spaces of the urban park on Yuryeva Boulevard was conducted. A decrease in the area of landscaping, a lack of orderly placement of plants on the territory, and non-compliance of the range with existing requirements for sports parks were determined.

Keywords: urban-parks; greening; green spaces.

Розвиток міст призводить до формування своєрідного урбанізованого середовища, яке може негативно впливати на самопочуття мешканців. Містяни часто страждають на гіподинамію, відчувають високі навантаження на нервову систему, спричинені візуальною агресією середовища [0]. Стабілізація психоемоційного стану людини є важливим завданням для фахівців різних галузей, ландшафтних дизайнерів у тому числі. Так, один із підходів вимагає активного відпочинку з певними фізичними навантаженнями, оскільки це має позитивний вплив на психічне й фізичне здоров'я [6]. Національна програма «Здорова Україна» та проект «Активні парки» пропонують створення спортивно-дозвілєвих комплексів, до яких відносять урбан-парки. Це поняття є новим і спорідненим але не тотожним спортивним паркам, які є одним із видів парків, що зазначено у чинному законодавстві [3]. Розробка концепції урбан-парку почалась із програми розвитку вуличних культур, розробленої у 2016 році представниками громадської організації Street Culture спільно з мерією Харкова. Один із таких урбан-парків у Харкові відкрили після реконструкції бульвару Юр'єва у жовтні 2020 року. Він включає такі зони: чотири корти для гри в стрітбол; два корти для гри в стріт футбол; два корти для гри в панна футбол; багатофункціональний комплекс з унікальними снарядами для занять стріт воркаутом; скейтпарк; траса для занять паркурором; памп трек [4].

Дослідження, проведені протягом 2023 року показали, що урбан-парк займає площу в 0.01 км². За державними будівельними нормами відсоток насаджень повинен складати 15–30 % території і на сьогодні це дорівнює 66,2%. За допомогою Scene classification map у застосунку EO Browser [5] визначили, що внаслідок реконструкції площа озеленення зменшилась на 11,7 % (рис.1).

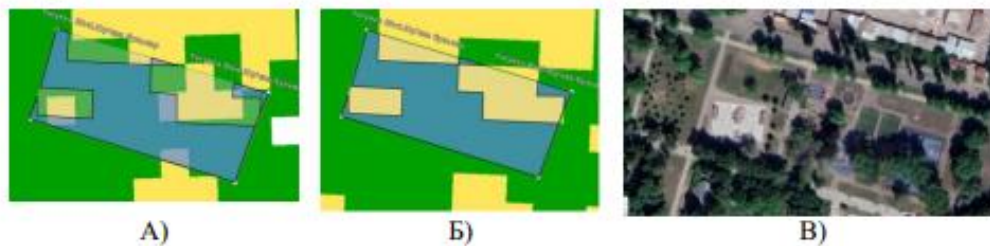

Рис.1. Зміна площі озеленення об'єкту дослідження: А) станом на 31.07.2018 р. до реконструкції; Б) станом на 20.07.2023 після реконструкції; В) сучасний вигляд парку

Маршрутні екскурсії дозволили виявити 13 видів деревних рослин, які належать до 10 родин. Найбільш чисельними є родини *Ulmaceae* (*Ulmus glabra* Huds., *U. pumila* L.), *Malvaceae* (*Tilia cordata* Mill., *Tilia platyphyllos* Scop.) і *Sapindaceae*

(*Aesculus hippocastanum* L., *Acer platanoides* L.). Родини *Cupressaceae*, *Pinaceae*, *Betulaceae*, *Fabaceae*, *Oleaceae*, *Rosaceae* і *Salicaceae* представлені одиничними видами. Розподіл за життєвими видами показав, що за виключенням *Rosa canina* L. інші представлені деревами (рис. 2). Аналіз розміщення рослин на території показав, що 25 екземплярів *Tilia platyphyllos* Scop. висаджені окремою, а інші види висаджені хаотично. Важливо добирати асортимент відповідно до умов довкілля. Аналіз біоекологічних особливостей рослин показав, що за відношенням до світла 46% є геліофітами, а решта – факультативні геліофіти.

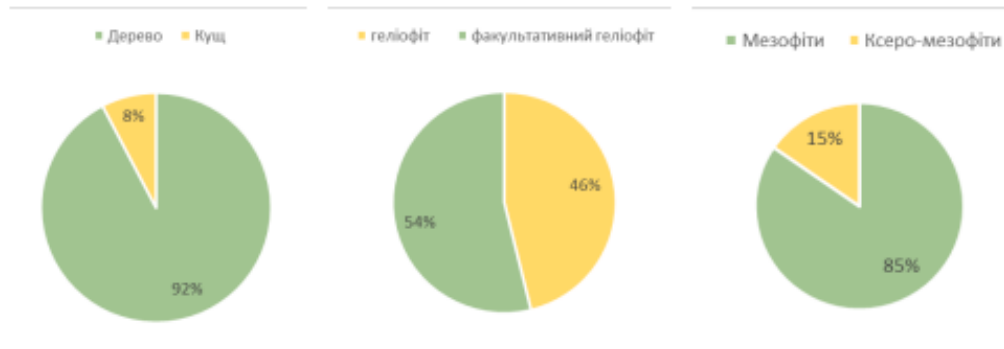

Рис. 2. Розподіл видів за біоекологічними особливостями

Більшість рослин у парку розміщені відповідно до біоекологічних особливостей, винятком є *Rosa canina*. Її екземпляри розміщені в затінку і втратили декоративність. За відношенням до умов зволоження ґрунту виділено групи мезофітів, які становлять 85% і такі ксеро-мезофіти як *Robinia pseudoacacia* L., *Pinus sylvestris* L. Штучний полив влітку не проводиться, тому листки деяких мезофітів втрачають тургор, мають некрози, що особливо помітно на молодих екземплярах.

Для спортивних парків важливо правильно сформувавши правильний специфічний асортимент рослин. Для створення огорожень вибирають рослини, стійкі до ударів м'яча і інших спортивних знарядь. Сучасні норми з проєктування спортивних майданчиків не рекомендують застосовувати деревні рослини із шипами, колючками, крилатками і інші, що, засмічують майданчики, створюють травмонебезпечну ситуацію [1]. Не рекомендуються і рослини, що сильно пилять під час квітучання, бо вони подразнюють дихальні шляхи людини. Проведений аналіз асортименту показав, що ці норми не витримані. Всі рослини є алергенними в більшому чи меншому ступені, а найбільш небезпечна – *Betula pendula* Roth. [7]. Майже всі рослини урбан-парку мають плоди, що забруднюють площадки: *Acer platanoides* L., *Aesculus hippocastanum* L., *Pinus sylvestris*, *Fraxinus excelsior* L. Також небезпеку можуть створити *Robinia pseudoacacia*, яка має колючки та *Rosa canina* через шипи.

Побудова урбан-парків допомагає зробити спорт доступним для громадян і залучити різні групи населення до оздоровчої рухової активності у місцях масового відпочинку. Проведені дослідження виявили ряд проблем в озелененні урбан-парку, які пов'язані із асортиментом рослин і догляду за ними. Для оптимізації стану зелених насаджень потрібно підбирати асортимент рослин згідно рекомендацій та проводити своєчасний догляд за зеленими насадженнями.

Список використаних джерел

1. ДБН Б.2.2-5:2011 Благоустрій територій (зі Змінами). Державні будівельні норми України. URL: https://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/dbn_b_2_2_5_2011/1-1-0-1033 (дата звернення 01.08.2023 р.) (дата звернення: 01.08.2023 р.).
2. Некос А. Н., Белкіна О. В. Відеоєкологічна оцінка територій адміністративних районів урбогеосистем *Людина та довкілля. Проблеми неоекології*. 2019. Вип. 31. С. 75-83.
3. Про затвердження правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України : Наказ від 27.07.2006 р. №105. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06#Text> (дата звернення 01.08.2023 р.).
4. У Харкові відкриється новий урбан-центр вуличних культур. Яким він буде? URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2021/03/23/u-harkovi-vidkryvetsya-novyi-urban-tsentri-vulichnyh-kultur-vakym-vin-bude/> (дата звернення 03.08.2023 р.).
5. EO Browser. URL: <https://apps.sentinel-hub.com/eo-browser/> (дата звернення 04.08.2023 р.).
6. Poppe L., Van Dyck D., De Keyser E., Van Puyvelde A., Veitch J., Deforche B. The impact of renewal of an urban park in Belgium on park use, park-based physical activity, and social interaction: A natural experiment. *Cities*. 2023. Vol. 140, 104428. DOI: 10.1016/j.cities.2023.104428 (дата звернення 10.08.2023 р.).
7. The PollenLibrary. URL: <https://www.pollenlibrary.com/> (дата звернення 04.08.2023 р.).

УДК 712.253(477.41):338.483.12

МАРЧЕНКО А.Б., д-р. с.-г. наук
ІЛЛЮЧОК В., аспірант

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ПАРКУ-ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ «СТАВИЩЕНСЬКИЙ» ЯК ТУРИСТИЧНОГО ОБ'ЄКТА

Перспективи використання парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення «Ставищенський» як туристичного об'єкта досить високі. Парк-пам'ятка має лісовий тип ландшафту, який виник на місці порушеного паркового, елементи регулярного стилю в парку наявні у вигляді алеї, які, однак, потребують реконструкції, вікові групи із лип потребують збереження. Об'ємно-просторова структура парку на сьогодні характеризується закритим простором, дорожньо-стежкова мережа структури візуальних зв'язків, композиційних акцентів із деревних рослин та малих архітектурних форм потребують впорядкування.

Ключові слова: парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Ставищенський».

Marchenko A.B., Dr. of Agric. sciences
Illiuchok V., post graduate student

PROSPECTS OF USING THE PARK-MONUMENT OF GARDEN AND PARK ART OF LOCAL IMPORTANCE "STAVYSHCHENSKYI" AS A TOURIST ATTRACTION

Abstract. The prospects for the use of the "Stavyshchenskyi" park-monument of garden and park art of local importance as a tourist attraction are quite high. The park-monument has a forest type landscape that arose on the site of a damaged parklandscape, the park regular style elements are present in the form of alleys, which, however, need reconstruction, groups of agedlime trees need to be preserved. The volume-spatial structure of the park today is characterized by a closed space, the road-trail network of the visual connectionsstructure, compositional accents of tree plants and small architectural forms need improvement.

Keywords: "Stavyshchenskyi" park-monument of garden and park art of local importance.

Із теоретичного та практичного погляду пам'ятки садово-паркового мистецтва розглядають у різних напрямках: у галузі культури культурології, мистецтва, історії, краєзнавства, географії, туризмознавства, екології, садово-паркового господарства,

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛАНДШАФТНОЇ АРХІТЕКТУРИ ТА ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ

Бойко Н.С., Дойко Н.М., Мордатенко Л.Л., Солошенко В.С., Кривдюк Л.М. НИЗЬКОРОСЛІ КРАСИВОКВІТУЧІ КУЩІ ДЛЯ МІСЬКОГО ОЗЕЛЕНЕННЯ.....	3
Поліщук В.В., Струтинська Ю.В. ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ РІЗНИХ ФОРМ САКУРИ В МОНОСАДАХ.....	5
Бондар О.С., Ткаченко О.В. ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЛАНДШАФТНОМУ ДИЗАЙНІ.....	8
Василенко О. В., Жихарева К. В. ОГЛЯД СУЧАСНИХ МЕМОРІАЛЬНИХ СКУЛЬПТУР ПАРКУ СЛАВИ У МІСТІ БЛА ЦЕРКВА.....	11
Зелінський Б.В. ІННОВАЦІЇ В ТЕХНОЛОГІЯХ СТВОРЕННЯ МАЛИХ АРХІТЕКТУРНИХ ФОРМ З АРТ-БЕТОНУ У МІСТІ БЛА ЦЕРКВА.....	15

СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ФІТОМЕЛІОРАЦІЇ

Бессонова В. П., Сівкова А. С., Касимов І. Б., Яковлєва-Носарь С. О. ОЦІНКА ПИЛЕ-ЗАТРИМУЮЧОЇ ЗДАТНОСТІ ЛИСТКІВ ДУБУ ЧЕРВОНОГО.....	19
Бойко Н.С., Драган Н.В., Оверченко І.Г., Кривдюк Л.М. ДЕЯКІ ПИТАННЯ СТВОРЕННЯ І ДОГЛЯДУ МІСЬКИХ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ.....	22
Багацька О.М., Дячок І.О. ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ САДІВ НА ДАХАХ В УКРАЇНІ.....	24
Бутенко В.О. ДЕКОРАТИВНІ ЗЛАКОВІ РОСЛИНИ В ОЗЕЛЕНЕННІ НАСЕЛЕНИХ МІСЦЬ УКРАЇНИ.....	25
Гончаренко Я.В., Сокольник А.А. ПРОБЛЕМИ ОЗЕЛЕНЕННЯ УРБАН-ПАРКІВ.....	28
Марченко А.Б., Іллічок В. ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ПАРКУ-ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ «СТАВИЩЕНСЬКИЙ» ЯК ТУРИСТИЧНОГО ОБ'ЄКТА.....	31
Крупа Н.М. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ОЗЕЛЕНЕННЯ В ДИЗАЙНІ ЖИТЛОВИХ ІНТЕР'ЄРІВ.....	34
Марченко А.Б. НАСЛІДКИ БУРЕВІЮ В ДЕРЕВОСТАНАХ ПАРКУ-ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ «СТАВИЩЕНСЬКИЙ».....	37
Левченко Т. В. АНАЛІЗ СКВЕРІВ СОЛОМ'ЯНСЬКОГО РАЙОНУ М. КИЄВА.....	41
Пархуць Л.В., Сивютка М.П. ДОЩОВІ САДИ В УРБАНІЗОВАНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	43
Роговський С.В. ОСНОВНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ДЕКОРАТИВНОГО РОЗСАДНИЦТВА В УКРАЇНІ ТА ЗАВДАННЯ НА СУЧАСНИЙ МОМЕНТ.....	45
Рубцова О.Л., Чижанькова В.І. РОСЛИНИ ДЛЯ БДЖІЛ – НОВИЙ ТРЕНД В СЕЛЕКЦІЇ ТРОЯНД.....	49
Скробала В.М. ЕКОЛОГІЧНІ УМОВИ ПАРКОВИХ І ЛІСОПАРКОВИХ НАСАДЖЕНЬ М. ЛЬВІВ.....	51
Стригун О.О., Чумак П.Я., Аньол О.Г., Ківель Є.В. ІНВАЗІЙНІ ТА ПОШИРЕНІ ЧЛЕНИСТОНОГІ – ШКІДНИКИ РОСЛИН РОДУ <i>FRAXINUS</i> L. В ЦЕНОЗАХ КИЄВА ТА КИЇВЩИНИ.....	54
Ташпулатов М.М., Мірзоев Т.К., Мірзоева С.К. БЛОКРИПКИ (<i>НОМОПТЕРА, АЛЕИРОДИДАЕ</i>) – ШКІДНИКИ БАВОВНИКУ І ЗАСОБИ БОРОТЬБИ З НИМИ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО ТАДЖИКИСТАНУ.....	57
Ташпулатов М.М., Мірзоев Т.К., Айомбекова А.Х. ЩИТІВКИ – ШКІДНИКИ ПЛОДОВИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ТАДЖИКИСТАНУ.....	59

СЕКЦІЯ 3. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА СТАЛІЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ УРБАНІЗОВАНОГО СЕРЕДОВИЩА

Зібцева О.В., Міндер В.В. ТЕНДЕНЦІЇ ЩОДО ДИНАМІКИ ЗЕМЕЛЬНОГО ПОКРИТТЯ У МАЛИХ МІСТАХ КИЇВЩИНИ.....	63
Клименко А.В. РОСЛИННІ УГРУПУВАННЯ, ЩО РОСТУТЬ У ВОДОЙМАХ ТА НА ІХ БЕРЕГАХ НА ТЕРИТОРІЇ КИЄВА.....	65